

RODOLJUB.

Glasiło „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ in naročnikom „Slovenskega Naroda“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15. kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „**Narodni Tiskarni**“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „**Rodoljuba**“ ali pa odboru „**Slovenskega društva**“ v Ljubljani. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

20. štev.

V Ljubljani, dne 15. oktobra 1892.

II. leto.

Imenitna narodna izjava.

Kakor smo že v predzadnji številki naglašali in dokazali, je prvi slovenski katoliški shod nekoliko zavozil, ker se je premalo potezal za slovenske šole ter se ni upal odločno naglašati, kaka krivica se godi gledé narodnega šolstva našim slovenskim bratom izven Kranjske. Splošno grajo vsega zavednega Slovenstva pa je žel ta shod posebno za to, ker se je na njem napadala naša prekoristna in strogo verna družba sv. Cirila in Metoda, in ker se v obrambo in priporočbo te družbe ni dopustila beseda društvenemu podpredsedniku, v časti in narodnem boju osivilemu rodoljubu, občespoštovanemu c. kr. notarju v Litiji in deželnemu poslancu g. Luki Svetcu. Skoraj vsi slovenski listi, kakor Tržaška „Edinost“, Goriska „Nova Soča“, Celovski „Mir“, Celjska „Domovina“ itd. so odločno grajali drzni naskok na družbo, katera je jedina tolažba in pomoč Slovincem ob mejah. V Trstu uživa v njenih uzornih šolah nad 300 otrok šolski pouk v materinem jeziku, v Gorici krepko podpira jednake šole

društva „Sloga“ in tudi na Koroškem, kakor smo že zadnjič naglašali, le ona varuje slovensko dečo narodnega in verskega pogina. In sedaj naj bi se ta izvrstna družba najedenkrat izpremenila ter predrugačila svoj namen. To bi bilo pač nepotrebno in žalostno. Umevno je tedaj, da se je vse zavedno slovensko občinstvo odločno branilo zoper to, da bi se zasejal nesrečni prepri tudi v to družbo, v kateri na pravi verski podlagi delujeta posvetnjak in duhovnik. V znak te nevolje ustanovile so se po različnih krajih nove podružnice družbe sv. Cirila in Metoda, pošiljale so se zaupnice sedanjemu uzornemu družbinemu vodstvu, v čast in zadoščenje žaljenemu podpredsedniku g. Luki Svetcu pa je priredil odbor rodoljubnih gospodov Ljubljanskih preteklo nedeljo 9. t. m. svečanosten obed v Ljubljani in sicer v ravno tisti hiši, kjer se je vršil katoliški shod.

Zbralo se je blizu 200 rodoljubnih mož iz vseh krajev širne slovenske domovine. Predsedoval je g. državni po-

LISTEK.

Krištof Kolumb najde Ameriko.

Te dni je minilo štiristo let, odkar je bil najden novi svet, Amerika imenovan. Ta dogodek je bil neizmerno važen za vse človeštvo, ki je s tem dobilo novih virov svojega blagostanja ter storilo velik korak na poti omike in časnega napredka. Zgodovinarji stavljajo Kolumba na stran največjih vladarjev in primerjajo ga prvim junakom zmagovateljem vseh časov. Kolumb sam je bil prepričan, da ga je Bog nalašč poslal s tem namenom, da bi pospeševal hitro razširjenje sv. vere po daljnem vzhodu. In najnovejši pastirski list škofa Strossmayerja proslavlja Kolumba kot moža po volji božji, polnega kreposti in udanosti v voljo božjo, ki je s svojo najdbo obilno nadomestil sv. cerkvi to, kar je vsled Lutrovih novotarij v Evropi izgubila.

Deset italijanskih mest prepiralo se je za čast, v katerem da je bil Kolumb rojen, in vendar je on sam zapisal v svojem testamentu, „da se je v Genovi rodil, da je tam njegova domovina“. Novejše preiskave so to popolnoma dokazale in dognale, da se je rodil bržkone l. 1447., in sicer da je bil njegov oče tkalec. Starejši življenjepisci Kolumbovi neso mogli tega verjeti in so trdili, da je Kolumb izviral iz rodovine, ki se je vedno pečala s pomorstvom. Tudi on, pravijo, je šel že kot mali dečko po morji. Nekdaj se je udeležil celo morske bitke z roparji. Sovražniki so zažgali ladijo, na kateri se je Kolumb nahajal, in deček skočil je srčno čez krov v morje ter srečno priplaval na suho zemljo. Od svojega štirinajstega leta naprej živel je Kolumb tako rekoč neprenehoma na morji ter prepotoval vsa tedaj znana morja.

Najprej je potoval Kolumb v vzhodne dežele, Malo Azijo, Palestino in Egipet. Potem je jadral okoli Angleškega in daleč gori proti severu. Od tam se je povrnil na Portugalsko in naselil v glavnem mestu Lizboni.

slanec dr. Ferja nčič, navzočnih bilo je tudi 7 deželnih poslancev kranjskih, dva isterska in jeden štajerski, nadalje veliko število županov, predsednikov in odbornikov podružnic sv. Cirila in Metoda, čitalnic in drugih narodnih društev, profesorjev, zdravnikov, notarjev, odvetnikov, trgovcev, posestnikov itd. Celo bratje Hrvatje poslali so nam dva odlična odposlanca, bivšega župana Zagrebškega g. dra. Amruša in odličnega pisatelja, profesorja g. Pasarića. Vsi govorniki, med njimi tudi koroški kmet, poudarjali so, kaka krivica se godi narodno-napredni stranki, ako se jej očita brezverstvo, kako nam je ohraniti je dinstvo in slog v prevažni družbi sv. Cirila in Metoda in kako bi lahko v Slovencih duhovnik in posvetnjak lepo složno skupaj delovala v korist naroda, ako bi se prvi ne hujskal zoper zadnjega. Posebnega pomena pa je, da je družbi došlo nad 160 telegrafskih izjav od raznih podružnic sv. Cirila in Metoda, drugih narodnih društev in mnogih, mnogih narodnih mož iz vseh krajev Slovenije. Vsi ti so poudarjali, da mora družba sv. Cirila in Metoda ostati taka, kakoršna je, ter so ostro obsojali neopravičene napade na družbo in njenega podpredsednika g. Luko Svetca. Zadnjemu izročil

je odbor kot nekako narodovo darilce in kot skromen znak priznanja za njegovo uspešno in trudapolno delovanje pod geslom: „Vse za vero, dom, cesarja“, krasen srebrn tintnik in zlato pero.

Tako je narodna stranka na miren in dostojen način, brez vsakega osebnega napada dala duška svojemu žaljenemu narodnemu čutu in slovesno ter javno izrekla in dokazala, da je grdo obrekovanje, ako se jej očita brezverstvo ali pa tudi le mlačnost v verskih zadevah. Pokazala je, da ne če izdati niti vere, niti narodnosti in le to je vsikdar trdila, da moramo združiti vse svoje moči za sedaj v obrambo narodnosti proti vsakomur, ker je pri nas Slovencih sedaj v nevarnost le ta, ne pa tudi vera. To pa gotovo ni brezverstvo, in vender nas zaradi tega preganjajo po deželi kakor lškarijote in antikriste. Resnica in pravica pa končno mora zmagati. To prepričanje tolaži nas pri tem preganjanji. In da resnica vedno globlje prodira v narod, zato nam je porok nedeljska svečanost. Zato smo te imenitne narodne izjave posebno veseli in veselega srca kličemo: Jasni se.

Pogled na minolo zasedanje deželnega zbora Kranjskega.

(Dalje in konec.)

V popoldanski seji dne 23. septembra poročajo v imenu finančnega odseka: 16. Poslanec Šuklje o računskem sklepu deželnega zaklada za l. 1891. Računski sklep s skupno potrebnostjo 904.129 glđ. 4 $\frac{1}{2}$ kr. in s skupnim pokritjem 839.173 glđ. 38 $\frac{1}{2}$ kr. se odobri. 17. Poslanec Žitnik o prošnji županstva v Šmartnem pri Litiji za uravnavo ceste od Kamna do Šmartna. Prošnja se izroči deželnemu odboru v rešitev. 18. Posl. Višnikar

o prošnji predstojništva Marijanišča za zvišanje podpore za ondoto šolo. Podpora se zviša od 500 na 600 glđ. 19. Isti poslanec o prošnji vodstva ljudske šole v Lich tenthurnovem sirotišči za podporo za nakup šolskih učil. Dovolj se znesek 50 glđ. 20. Poslanec Klun o prošnji učiteljske vdove Magdalene Vrančič za podporo: Dovolj se ji jednokratna podpora 50 glđ. 21. Isti poslanec o prošnji učiteljske vdove Frančiške Legat za vzgojninu

Tu je našel svoje rojake in prijatelje ter se oženil z bogato deklico Filipo Perestrello. Njen oče je bil slaven pomorščak in imel velika posestva na prebogatem otoku Madeira, ki se nahaja v Atlantskem oceanu na severozahodni strani Afrike. Tje se je podal tudi Kolumb s svojo ženo, da bi se natanko seznanil z najnovejšimi najdbami poprej neznanih dežel.

Kolumbov fast je imel mnogo pomorskih zemljevidov in obrisov daljnih otokov. Iz teh zemljevidov je mislil Kolumb spoznati, da bi se lahko mnogo prej prišlo v Indijo, jadraje naravnost proti zahodu, nego pa okoli južne Afrike, katero so bili Portugalci ravno takrat našli. Prebivalci na Madeiri so mu pripovedovali, da morje večkrat prinaša od zahoda sem rezljan les, debela tujih smerek, neznan trs itd. Nekoč so videli mornarji celo dve trupli rudeče barve in čudnih obrazov od zahoda sem po morji plavati. V starih knjigah je tudi čital, da se nahaja sredi Atlantskega oceana velik otok. Vse to je Kolumba prepričalo, da mora na zahodu suha zemlja biti, in da kdor bi na-

ravnost proti zahodu jadral, prišel bi v vzhodne dele Azije, in v Indijo.

Podjetni Kolumb je koj sklenil najti pomorsko pot v te kraje. Ali kako to izpeljati brez znatne pomoči od vlade? Poln zaupanja obrne se torej do portugalskega kralja Ivana II., ki je rad podpiral drzne pomorščake. Kralj je sklical učene može in jim ukazal, naj presodijo Kolumbov načrt. Toda vsem se je zdelo neverjetno, da bi se mogla na zahodu suha zemlja najti, in razglasili so Kolumba za sanjača. Ves užaljen obrne Kolumb hrbet svoji drugi domovini in to tembolj, ker mu je bila med tem žena umrla.

Podal se je na Špansko, razložil svoj načrt kraljici Izabeli in jo prosil za pomoč. Toda ta je bila takrat zapletena v vojno z mohamedanskimi Mavri in je mogla Kolumbu le toliko obljubiti, da mu bode pomagala, če to vojno srečno dokonča. Sedem let je moral Kolumb čakati, predno so bili Mavri užugani in pregnani. Sedaj je mislil Kolumb, da se mu bodo izpolnile srčne želje,

njenim otrokom. Prošnja se odkloni. 22. Isti poslanec o prošnji učiteljske vdove Helene Čuk za vzgojino njenim otrokom. Dosedanja miloščina letnih 100 gld. podaljša se prositeljici za nadaljna tri leta. 23. Poslanec Višnikar glede zastave deželne hiše št. 3 v Salendrovih ulicah v Ljubljani za posojilo 100.000 gld., katero se je vzelo pri mestni hranilnici v Ljubljani za gledališki stavbinski zaklad. Predlog se vsprejme. 24. Poslanec Lavrenčič poroča v imenu upravnega odseka o prošnji gospodarskega odbora trga Postojina glede podpore za napravo vodnjakov v Postojinskem trgu. Poročevalec nasvetuje nastopni predlog: Oskrbništvu trškega premoženja Postojinskega se dovoli iz deželnega zaklada kot prispevek k napravi novega vodnjaka v Majlandu, za popravek vodnjaka v Kotu in napravo vodovoda podpora 500 gld. Poslanec Pakiž podpira ta predlog, ki se brez ugovora vsprejme. Seja se na to zaključí.

V peti in zadnji seji dne 27. septembra poročajo v imenu finančnega odseka: 1. Poslanec Hribar o prošnji krajnega šolskega sveta v Št. Vidu pri Vipavi za podporo za napravo šolskega vrta. Dovolí se jednokratna podpora 50 gld. 2. Isti poslanec o prošnji Andreja Rovana, lastnika gozdne drevesnice na Colu, za podporo. Dovolí se mu jedenkrat za vselej znesek 150 gld. 3. Isti poslanec o prošnji Uršule Zanoškar, vdove deželnega oficijala za dosmrtno podaljšanje in zvišanje miloščine. Dosedanja letna miloščina 120 gld. se podaljša prositeljici na dobo petih let. 4. Isti poslanec o proračunu gledališkega zaklada za l. 1893. Vsi predlogi finančnega odseka in proračun se odobre brez ugovora. 5. Poslanec Šuklje o prošnji pedagogijskega društva v Krškem za uravnavo kranskega meščanskega šolstva. Prošnja se odstopi deželnemu odboru z naročilom, da stavi o nji svoje nasvete v bodočem sesijskem oddelku. 6. Poslanec dr. Schaffer o prošnji odbora za slavljenje 25letnice bitke pri Custozzi za podporo za spomenik. Dovolí se podpora 200 gld. 7. Poslanec Klun o prošnji krajnega šol-

skega sveta v Krškem za ustanovitev petega razreda za deklice na krški ljudski šoli. Prošnja se odkloni v Ljub priporočilu poslanca Šukljeja, ki predlaga, da naj se vsa zadeva izroči deželnemu odboru v pretres in če mogoče v ugodno rešitev. 8. Poslanec dr. Papež o prošnji Marije Zapletov, vdove stanovskega kancelista, za podaljšanje in zvišanje miloščine. Miloščina se prosilki podaljša na daljna tri leta in zviša od 60 gld. na letnih 80 gld. 9. Poslanec Murnik o prošnji občinskega, cerkvenega in zdravniškega zastopa na Bledu, knezoškofijskega ordinarijata, kneza Windischgraetza in barona Schwegla, da bi deželni arhitekt in inženir Hrasky pregledal načrte in izdelal proračun za stavbo cerkve na Bledu. Prošnji se ugodí. 10. Poslanec Žitnik o prošnji Matije Levstika, posestnika v Sodražici, za odpis bolniških stroškov 25 gld. 31½ kr. za njegovega sina. Prošnja se izroči deželnemu odboru v primerno rešitev. 11. Poslanec dr. Papež o prošnji meščanov v Krškem glede olajšave pri mostnini čez Savski most. Sprejme se nastopni predlog: Mostnina se: 1. odpravi za pešce; 2. zniža za vprežno živino tako, da je plačati od glave po 12 kr., izjemno pa po 8 kr., katera izjema se dovoli jedino le za vprežno živino prebivalcev v Krškem mestu. Pričujoča znižana tarifa dobi veljavnost od 1. januarja 1893. leta naprej in deželnemu odboru se naroča, da izvrši ta sklep. 12. Poslanec Krsnik poroča v imenu upravnega odseka o pravici javnosti bolnic za kužne bolezni, katere napravijo občine na Kranjskem za čas, dokler trajajo kužne bolezni z dotičnim načrtom zakona. Razun v Ljubljani so se ustanovile take bolnice tudi že na Rakeku in Št. Petru, v Kranji, na Javorniku, v Kranjski gori, v Domžalah, v Kamniku in v Litiji. Se vsprejme. 13. Poslanec Povše poroča o prošnji občin v Bohinjski dolini za podporo v povzdigo pravičnega planinskega gospodarstva in naprednega mlekarstva. Poročevalec stavi nastopni predlog: Prošnja občin na Bohinjskem se izroča deželnemu odboru s priporočilom, da iz svote, dovoljene za po-

pa ko je stavljal pogoje, kateri naj bi se mu izpolnili, če najde suho zemljo na zahodu, tedaj je vlada pretrgala vse dogovarjanje s Kolumbom.

Tužnega srca zgrabi za popotni les in se obrne proti Francoskemu, ali ne bode morda tam podpore našel. Tedaj pa so svetovalci pregovorili kraljico, da je ukazala Kolumba hitro nazaj poklicati in mu dovolila zahtevano pomoč. Povzdignila je njega in njegove potomce v plemiški stan, imenovala ga za velikega admirala in podkralja vseh dežel in otokov, katere bode našel, ter dovolila mu kraljevo desetino od vseh dohodkov. V luki Palos blizu Kadiza oborožili so tri ladije, od katerih je imela krov samo največja, po imenu „Santa Maria“, na katero se je Kolumb ukrcał. Drugi dve, „Pinta“ in „Nina“ sta bili mnogo manjši in vodila sta ju brata Pinzon.

Na te ladije ukrcał se je vsega vkup 120 mož (s kraljevimi uradniki vred) in ž njimi je odplul Kolumb dne 3. avgusta l. 1492. iz luke Palos. S početka so jadrati bolj proti jugozahodu in prišli na Kanarske otoke,

kjer so popravili poškodovano krmilo jedne ladije in se preskrbeli z mrzlo vodo za daljno pot. Poln zaupanja podal se je Kolumb na brezmejno morje in ugodni vetrovi gnali so hitro ladije po morski gladini. Ali dan za dnevom je mineval in suha zemlja se le ni hotela pokazati. Marsikatero prikazni oplašile so Kolumbove spremeljevalce. Magnetna igla ni kazala več naravnost proti severu in morje je bilo vse prevlečeno z gosto travo, tako da so si ladije le težko prekrčile svojo pot.

Mornarji so izgubili vse upanje, postali so nemirni in začeli celo mrmrati. Kolumb jih je tolažil in varal s tem, da je v javnem dnevniku zapisoval veliko krajše daljave, nego so bili že v resnici morja premerili. Tako mornarji niso vedeli, kako daleč so že prišli od svoje domovine. Ker pa le ni bilo nikjer videti iskane zemlje, zbalí so se, da bi ne poginili sredi brezmerne morja. Očitali so Kolumbu, da jih vodi naravnost v smrt in pripoveduje se, da so se mu kar naravnost uprli in mu žugali, da ga bodo čez krov vrgli, ako ne ukaže vrniti

vzdigo kmetijskega napredka, podeli primerno svoto v podporo planinarstva, ter sporazumno s kmetijsko družbo pospeši planinarstvo, osobito na Bohinjskem. Poslanec Mesar podpira prošnje in stavi predlog: Deželni odbor sme porabiti znesek do 1000 gld. za zboljšanje planinskega gospodarstva in mlekarstva v Bohinji in drugih občinah radovljško-kranjskogorskega okraja, o čemur naj svojedobno deželnemu zboru poroča. Tudi poslanec baron Schwegel podpira prošnjo, in stavi nastopni predlog: Prošnja naj se izroči deželnemu odboru, da to stvar temeljito preišče in za planinsko gospodarstvo v političkih okrajih Kamnik, Radovljica in Kranj, če se pokaže potreba za podpore, dovoljuje take podpore do zneska 1000 gld. ter za pokritje tega stroška pridobi kredit. Ko sta govorila še posebej poslanec Murnik za Kamniški okraj in poslanec Krsnik za Kranjski okraj, se poslanca barona Schwegla predlog kot najširši vsprejme. 14. Poslanec Murnik poroča v imenu upravnega odseka o pro-

šnjah županstev občine Kolovrat, Kanderše in Aržiše za preložitev okrajne ceste pri Zagorji. Prošnja se izroči deželnemu odboru v rešitev. 15. Poslanec Šuklje poroča v imenu finančnega odseka o proračunu deželnega zaklada za l. 1893. Pri tej točki se vname dolga in živahna razprava, katere so se udeležili gg. poslanci: Hribar, dr. Tavčar, Klun, Žitnik, Schwegel, deželni predsednik baron Winkler in poročevalec Šuklje. Jako srečno sta zastopala narodno stvar prvoimenovana dva gg. poslanca pojašnjujé naše politično življenje in trpljenje. Potem se je seja pretrgala in nadaljevala popoldne. Ko je govoril najprej gospod poslanec Šuklje v glavni razpravi, prestopilo se je v podrobno razpravo. Po računu finančnega odseka znaša skupna deželna potrebščina 837.557 gld., skupno pokritje 844.022 gld., torej znaša prebitek 6465 gld. — Predlogi finančnega odseka se sprejmó, takisto tudi več predlogov posamnih poslancev k raznim poglavjem predloga finančnega odseka.

Politični pregled.

Deželni zbori so večinoma sklenili svoja zasedanja. O njih letošnjih sklepih ni nam nič posebnega poročati. Najbolj viharne so bile seje češkega deželnega zbora. Mladočehi so predložili zboru adresu (pismo) na cesarja, v kateri naglašajo udanost do cesarske rodovine in zahtevajo, naj se ponové pravice češkega kraljestva. V tem pismu izražajo željo, naj se vrne deželam češke krone samostojnost, dež. zastopu češkemu prejšnja veljava, in naj se ustanovi obema narodoma v jednaki meri pravična deželna vlada, češ da le na ta način bo mogoče premeniti sedanje neznosne razmere. Sprava bodi osnovana na pravičnosti, a dosegla se bo lahko, ako se dá cesar kronati za češkega kralja ter potrdi tako pravice tega kraljestva. Staročehi in veleposestniki niso hoteli podpisati

tega pisma. — Dné 1. oktobra se je zbrala **avstro-ogerska delegacija** v Budimpešti v posvetovanje. Dné 4. oktobra je vsprejel cesar delegate. Po nagovoru predsednikovem se je cesar zahvalil za zvesto udanost, katera mu je bila izražena. V svojem nadaljnjem govoru je naglašal, da se vnani položaj od zadnjega zasedanja delegacij ni dosti izpremenil, da so naše razmere do vseh držav prijateljske in da trojna zveza ugodno upliva na ohranitev miru. Vlada, da je skrbela v minolem letu posebno za rešitev gospodarskih vprašanj, zlasti je delovala, da se utrdé trgovinske razmere z drugimi državami s tem, da se sklepajo trgovinske pogodbe. Poleg že veljavnih pogodb z Nemčijo, Italijo, Švico in Belgijo, dognala so se srečno tudi pogajanja s Srbijo. Terjatve za vojne na-

se. Kolumb pa jih je zavrnil z mirno besedo in potolažil s svojim vedrim čelom, ki je kazalo popolno zaupanje v dober uspeh. Tako so mu mornarji obljubili, da hočejo še tri dni slediti njegovi predrzni volji.

In res, kmalu so se začeli kazati znaki suhe zemlje: morje je postajalo vedno plitkejšo, trsje in veje so plavale proti ladijam in celinski ptiči so priletavali na jarbole. Zdaj so vsi vedeli, da je suha zemlja blizu in Kolumb je ukazal, naj tisti iz topa ustrelji, ki bode prvi zagledal zemljo. Na večer 11. oktobra se mu je zdelo, da vidi v daljavi luč bliščati in ukazal je jadra sneti, da bi ponoči ne zadeli ob kleči. Ob dveh po polnoči zagrmí strel in vse je drlo na krov. Mornar, ki je bil v jambornem košu na straži, vpíje: „zemlja! zemlja!“ in vsi drugi ponavljajo ta vzklík ter se jokaje objemajo med seboj. Z veliko nepotrpežljivostjo čakajo svetlega dne. In ko je 12. oktobra solnce iz morja vzhajalo, razsvetlilo je krasen, rodoviten in gosto obrašen otok. Kolumb skoči prvi, v jedni roki vihrajočo zastavo, v drugi svetli meč,

iz ladje na suho in razglasi, da ga jemlje v posest za španskega kralja. Bil je to otok **G u a n a h a n i**, katerega pa je Kolumb imenoval Vzveličarju na čast „San Salvador“.

Rudečkožni prebivalci tega otoka so prišli popolnoma nagi, brez straha in suma Evropejem nasproti ter jih občudovali kot višja bitja, ki so jih prišla obiskat čez daljno morje. Kolumb jih je v tem mnenji tudi potrdil, ker je ukazal iz topa ustreliti proti nastavljeni deski. Kako so se Indijanci začudili, ko je top na mestu ostal, a vender na deski luknjo prebil! Ko je njih glavar v zrcalu samega sebe zagledal s častnimi znaki svoje oblasti, razsrdil se je hudo, češ da se še nekdo drugi predrzne nositi te znake. Kmalu pa so začeli Indijanci in Španci prav prijazno med seboj občevati in trgovati. Indijanci so dajali prav radi svoje zlate nakraske, ki so jih nosili v nosu in ušesih, za male igrače, steklene koralde, igle in druge bliščeče stvari. Ko so Španci še vedno povpraševali po zlatu, pokazali so rudečkožci proti jugu.

Kolumb se je obrnil 27. oktobra proti jugu in je

mene so se nekoliko zvišale, a so neobhodno potrebne. Z dohodki Bosne in Hercegovine se bodo lahko pokrili upravni stroški v teh dveh deželah. Naglašal je nadalje splošni napredek v vseh strokah gospodarskega življenja in želel delegatom najboljšega uspeha. Potem se je cesar razgovarjal z raznimi delegati, ki so mu tožili o krivicah, katere se gode njihovemu narodu. Takó je tožil malorusk poslanec, da Rusinom še marsikaj treba; cesar pa mu je odgovoril, naj potrpe, polagoma že dosego vse. — Proračun za prihodnje leto kaže čiste potrebščine 141 milijonov gld., torej skoraj za 5 milijonov več mimo lanskega leta. Največ se zahteva za vojaške namene, skupaj 135 milijonov. Mladočešk poslanec je grajal vnanjo politiko in se izrekel zoper trojno zvezo in za približanje k Rusiji. Minister za vnanje zadeve pa je odgovoril, da je evropski položaj jako miren in da se vnanja politika ne sme presojati s stališča jednega naroda. — Ogerski delegatje mislijo spraviti v razgovor razne cerkveno-politične homatije, jezikovno vprašanje v vojski in dveletno službovanje. Tudi drugih želja imajo menda mnogo, a upanja ni, da bi kaj dosegli. — Moravski slovanski poslanci so sklenili sklicati shod vseh čeških državnih in deželnih poslancev iz vseh treh čeških dežel, Češke, Moravske in Šlezije, da se dogovoré, kako postopati zoper čimdalje hujši nemški pritisek. Dal Bog, da se sporazume in dogovoré o svojem nadaljnjem skupnem postopanju. — Češki poslanec dr. Podlipny, kateri je vodil češke Sokole na Francosko k neki slavnosti francoskih telovadcev, je v preiskavi zaradi veleizdaje. Potožil je Francozom nekoliko o krivicah, ki jih trpe avstrijski Slovani. Vladi ni po godu niti to, da Slovan malo potoži, kolika krivica se mu godi, mej tem ko je Nemcem in Madjarom vse dovoljeno. Ti smejo brez skrbi proslavljati upornika Košuta, oni pa Bismarka, in nič se jim ne zgodi, — vlada jih celó boža zato po obeh licih. S tako mero se meri v Avstriji! — V Tržaškem mestnem zboru je bil govor o slovenski mestni šoli, katero prosi 20000

ondotnih Slovencev. Slovenski poslanec Nabergoj se je živo potegoval za to, toda Lahi se branijo slovenskih šol z vsemi štirimi. Radovedni smo, kaj bo storila vlada. — Predsednik nadsodišča v Gradci, vitez Waser, pojde v pokoj. Mi se lahkega srca poslavljamo od tega moža, ki bi Slovence najraje utopil v žlici vode. Da bi le njegov naslednik bil kaj boljši! — Kakor poročajo madjarski listi, namerava hrvatska vlada uvesti v hrvatske šole tudi madjarski jezik. S tem misli ugoditi nekaterim madjarskim uradnikom v Zagrebu, ki so sklenili, da si osnujejo v stolnem mestu Hrvatske zasebno madjarsko šolo. Tako skrbi vlada za svoje ljudi, za peščico madjarskih in madjaronskih uradnikov v Zagrebu, dočim dvajset tisoč Tržaških Slovencev že leta in leta zaman modeluje pri vladi, da bi jim ustanovila slovensko šolo. Upamo, da se bo posrečilo Hrvatom, odbiti ta napad na narodno šolo. — V luki pomorskega mesta Huelva na Španskem, odkoder je l. 1492. odjadril Kristof Kolumb v neznano deželo, odkrili so te dni velikansk **spomenik Kolumbov**. Spomenik stoji na skali, moleči iz morja. Španska kraljica si je ogledala najprej svojo mornarico in tuje vojne ladije, ki so se zbrale v Kadikški luki, kjer so priredili velikansko pomorsko slavnost v spomin štiristoletnice, potem pa je odpotovala v Huelvo, kjer se je udeležila slovesnega odkritja Kolumbovega spomenika. V vsi deželi prirejajo slavnosti v spomin te znamenite obletnice. — **Rusija** je sklenila poklicati svoje vojake iz Pamira domov, da se izogne prepiru z Angleško. — **Nemčija** misli pomnožiti svojo stalno vojsko za 100 tisoč mož, dasi narod že sedaj komaj zmaguje ogromne stroške za vojsko. S tem bi radi ošabni Nemci prekosili francosko vojsko. Stroški bi potem bili za 100 milijonov mark na leto večji. — Nemški cesar je obiskal te dni našega cesarja. Listi ne pripisujejo temu obisku posebne politične važnosti. — **V spomin 50letnice papeževega škofovanja** bodo poklonili sv. Očetu prestol iz čistega zlata. Veljal bo pol milijona frankov, katero svoto bodo

kmalu našel otoka Kubo pa Haiti. Toda niti tukaj niso našli Španci zlata, dragega kamenja in biserov v toliki meri, kakor so pričakovali. Pač pa so lahko občudovali krasno podnebje, bujno rastlinstvo in nenavadno živalstvo vročega pasa. Noči so bile svetle, nebo polno blestečih zvezd, iz dišavskih gajev se je vzdigal balzamov duh in po sočno-zelenih gozdih so prepevale rajske ptice s prekrasnim perjem. Vender Kolumb ni imel sreče v novi zemlji. Ladija „Pinta“ ga je bila zapustila in šla na svojo roko zakladov iskat, njegova lastna admiralna ladija pa se mu je razbila na obali haitski. Ker ni mogla „Nina“ vseh mož vsprejeti, zgradil je Kolumb iz razbite ladije trdnjavo „Navidad“ in pustil v njej 38 Španjolcev kot posadko.

Potem se je pripravil Kolumb na povrnitev v Evropo, da bi sam prinesel poročilo o najdenih zemljah. Vzel je seboj razen nabranih dragocenosti tudi pridelke in živali nove zemlje in še celo nekaj Indijancev, da bi jih pokazal v svoji domovini. Tako pripravljen odpluje 4. ja-

nuarija 1493. l. iz Amerike. Na povratku pa nastane hud vihar, ki je žugal vse uničiti in pokončati. Kolumb je hitro napisal poročilo o svoji najdbi na močen papir, ga zamotal v škatljo ter djal v mal sodček, katerega je od zunaj dobro zakapal s smolo. Vender mu je bila previdnost odmenila, da je mogel osebno prinesiti poročilo o svojih najdbah. Vihar se je polegel in Kolumb je srečno prispel v Lizbono. Od tu se je po bliskovo raznesla vest o novi zemlji in ko je srečni najditelj priplul 5. marca zopet v luko Palos, grmeli so topovi in zvonili vsi zvonovi po mestu. Od tu je potoval kakor zmagovalec na kraljev dvor, kjer je razkazoval svoje dragocenosti in redkosti. Povsodi so ga vsprejemali s kraljevo častjo in kralj sam ga je odlikoval pred vsemi velikaši. Od tedaj naprej se je Kolumbovo ime razglasilo po celem svetu in ostalo bode slavljen, dokler bode kaj omikancev na svetu.

zložili korarji celega sveta. — Mej **Francozi** in divjimi Dahomiti v Afriki je bila krvava bitka. Dahomiti so bili tepeni in so izgubili v boju do tisoč mož. Ko so po bitki pobirali Francozi puške mrtvih sovražnikov, pričali so se, da so bile izdelane na Nemškem. Nemci prodajajo Dahomitom in drugim takim divjim narodom orožje, dasi tega ne bi smeli. To bo sovraštvo mej Francozi in Nemci še bolj razgrela. Dovolj grdo za Nemce da še divjake hujskajo zoper Francoze in jih zakladajo

z orožjem! — Nova angleška vlada je izpoznala, da se Angleži v Ugandi v Afriki niso posebno lepo vedli, ko so napadli katoličane in pregnali katoliško mislečega kralja ter ga nadomestili z mohamedanskim Arabcem. Sedaj namerava angleška vlada svoje vojake domov poklicati in prepustiti deželo francoskim misijonarjem. V tem oziru se vrše sedaj dogovori mej Londonom in Parizom. Mi le želimo, da se v ti zapevi izpolni želja francoske vlade, katera podpira v Afriki katoliške misijone.

Slovenske in slovanske vesti.

(**Novi deželni predsednik.**) Presvitli cesar je dovolil, da stopi deželni predsednik gosp. Andrej baron Winkler v pokoj ter mu podelil visok red. Voditeljstvo deželne vlade kranjske izročil je gosp. Viktorju baronu Hein-u, dosedaj c. kr. vladnemu svetniku v Gradci. Gospod baron Hein je star še-le 49 let in baje odločen pristaš nemške stranke. Služboval je več let kot okrajni glavar v Mariboru in Radgoni in takrat Slovencev ni nič posebno božal. Bati se je zategadelj, da pridejo za kranjske Slovence zopet hudi časi, a mi upamo, da bode stal sleherni mož na braniku za narodne naše pravice.

(**Udanostne izjave.**) Sedaj po katoliškem shodu se po raznih kmečkih občinah dela in agitira za udanostne izjave preuzvišenemu gospodu knezoškofu. Mi bi seveda ne imeli prav nič zoper to, ako izkaže ljudstvo svojo udanost gospodu knezoškofu kot vrhovnemu deželnemu pastirju. Upletajo se pa v take izjave tudi neresnične trditve o napadih na gospoda knezoškofa od strani naše narodne stranke. Kot dušnega pastirja gospoda knezoškofa nihče ni napadal, ako se pa spušča v politiko, potem je izpostavljen kot politik seveda javnemu razgovoru. Kdor pa ne loči škofa od politika, tisti navlašč bega ljudstvo ter mu meče pesek v oči. Zategadelj opozarjamo vse občinske zastope po deželi, da naj pazljivo prečitajo vsako predloženo jim izjavo, predno jo podpišejo in da naj sploh zahtevajo, naj se taka stvar razpravlja v javni občinski seji. Da resnica se prav spozna, treba slišati dva zvona — tako veli slovensk pregovor.

(**Točna rešitev.**) Dne 15. majnika l. l. je priredilo „Slovensko društvo“ v Ljubljani javen shod, na katerem se je imelo govoriti tudi o postopanju nekaterih slovenskih poslancev v zadevi mladočeške ministerske obtožbe. Čitatelji naši vedó, da je več naših poslancev glasovalo zoper predlog, naj se pravosodni minister posadi na zahtojno klop zaradi nekega nezakonitega dejanja, kateri predlog so stavili mladočeški poslanci v državnem zboru. Ker je deželna vlada prepovedala govoriti o tem na dotičnem shodu, pritožilo se je „Slovensko društvo“ telegrafično na ministerstvo za notranje zadeve in sicer celih 24 ur pred shodom. Odgovor bi bil lahko prišel ob pra-

vem času, samo da je hotel. Toda ni ga bilo in na shodu se ni smelo obsojati čudnega postopanja nekaterih naših poslancev v omenjeni zadevi. Dne 4. t. m., torej skoraj celih pet mesecev po vloženi pritožbi, pa je dobilo „Slovensko društvo“ odlok, s katerim se razveljavlja prepoved deželne vlade. Mi ti zanimivi rešitvi nimamo ničesa pripominjati nego to, da je že polž v basni dejal, da naglica nikdar ni dobra.

(**Cesarjev god**) se je praznoval dne 4. t. m. jako slovesno po vsem Kranjskem kakor tudi po drugih kronovinah. Vojaštvo je imelo cerkveno opravilo v nunski cerkvi; v stolni cerkvi pa je daroval knezoškof slovesno sv. mašo, katere so se udeležili vsi dostojanstveniki in mnogo drugega občinstva.

(**Odlikovanje preč. kanonika in profesorja g. Marna.**) Poročali smo, da je cesar odlikoval g. kanonika in prof. Marna povodom njegovega upokojenja z viteškim križem Francišek Jožefovega reda. Na cesarjevega godu dan dopoldne je pripel dež. šolski nadzornik g. Šuman vpričo ravnateljstva obeh gimnazij, profesorjev, dijakov ter drugih čestilcev in prijateljev slavljenčevih viteški križec slavljencu na prsa. Dal Bog, da bi jih dičil mnogo let!

(**Nov dobrodelni deželni zavod.**) V zmislu lanskega ukrepa deželnega zbora kranjskega gledé ustanovitve posebnega zavoda za slepce in gluhoneme iskal je deželni odbor že dlje časa primerne prostora za novo zgradbo in nekaj časa celo mislil porabiti v to svrhu svet za Št. Petersko cerkvijo v Ljubljani, kupljen za novo deželno bolnico. Sedaj pa je došla deželnemu odboru primerno ugodna ponudba; nudi se mu namreč graščina Prapreče pri Grosupljah za ceno 6000 gld. Ta graščina je bila zidana šele l. 1830. od grofa Lichtenberga in ker je dobro ohranjena, prostorna in blizu Ljubljane, ker je poleg tega v graščini duhovnik, ki uživa posebno ustanovo, želeti je, da bi deželni odbor ne zamudil te ugodne prilike. V graščini bilo bi prostora za več nego 100 gojencev.

(**Občinski zastop Ržiški**) je imenoval soglasno v seji 9. t. m. častnim občanom slovenskega prvoboritelja g. notarja in dež. poslanca Luko Svetca in občespoštovanoga rodoljubnega g. župnika Št. Lamberskega Antona Brce-ta.

(Najvišje darilo.) Nj. vel. cesar podaril je cerkveni občini Lozice za napravo notranje cerkvene oprave in ustanovitev novega pokopališča znesek 200 gld. iz zasobne blagajnice.

(Popolno žensko učiteljsiše v Ljubljani.) Vis. č. kr. naučno ministerstvo je dovolilo, da se popolni tukajšnje žensko učiteljsiše, to je, da bodo odslej naprej vsi štirje letniki na tem učiteljsiši. Ker letos ni prvega letnika, zato se bode to popolnjevanje vršilo še le od šolskega leta 1894/95 naprej.

(Mestna hranilnica Ljubljanska.) Meseca septembra je vložilo 406 strank v mestno hranilnico Ljubljansko 124.615 gld. 28 kr., vzdignilo pa 310 strank 139.518 gld. 27 kr.

(Samomor.) V nedeljo, dné 2. t. m. je skočil tukajšni hišni posestnik in čevljarji mojster Goltsch v Ljubljano. Truplo so dobili šele drugi dan. Najhitreje je to storil v hipu dušne nezavednosti.

(Zgradba nove cerkve.) Novo cerkev so začeli zidati letos v Goričici pri Domžalah in jo dogotovili že do strehe.

(Nesreča na železnici.) Pri postaji Kilovče na Notranjskem je povozil železniški stroj kmetico Marijo Mršnik iz Rateževega Brda. Odtrgal ji je obe nogi, da je umrla nekoliko ur pozneje.

(Najden mrtvec.) V ponedeljek, dné 3. t. m. popoldne je našel kovač Blaž Ster iz Trboj v Kranjskem okraji na produ ob Savi mej Trbojami in Mavčicami blizu Vrlinčevega mlina moškega utopljenca. Truplo je ležalo kakih 8 do 10 dnij v vodi. Utopljenec ima kakih 45 let. Našli so pri njem srebrno uro z vrezanima črkama A. K. in srebrno verižico.

(Premovanje goveje živine v Novem mestu) bode dné 25. t. m. Pri ti priliki napravi ondodna kmetijska podružnica veliko srečkanje. Za dobitke je določeno raznovrstno kmetijsko orodje, mej drugim tudi nekaj strojev. Glavni dobitke — stroj za čiščenje žita — je vreden 75 gld. Srečke po 10 kr.

(Griža) se širi po nekaterih občinah na Dolenjskem. Posebno hudo razsaja v Lučarjevem Kalu in v Hrastovem Dolu okraja Zatiškega, kjer jih vsak dan mnogo zboli, mladih in odrastlih; umirajo pa le otroci. — Tudi v Litijskem okraji se je pokazala ta kužna bolezen in je že okužila več vasij. — V Stranah občine Hrenoviške na Notranjskem pa se je pojavila vročinska bolezen.

(Dve novi živinozdravniški mesti na Kranjskem) se bosta ustanovili in popolnili dné 1. jan. 1893.

(Nova brzojavna postaja), združena s poštним uradom, se je odprla na Studenci pri Ljubljani.

(Požar.) Dne 15. okt. popoldne ob 1 uri nastal je ogenj v Cezanjevcih. Pogorele so štirim posestnikom vsa stanovanja in gospodarska poslopja in vsi letošnji pridelki in tudi dvorazredne šola je pogorela. Zažgali so otroci, ker so si na skednji zakurili, da bi kostanje pekli. Ker je pa pihal močen veter so bile hipoma vsa poslopja v plamenu. Posestniku Murkoviču so pogoreli tudi vsi vozovi in vsa vozna oprava in tudi vse pohištvo. Zava-

rovani so bili sicer vsi, a nesreča je velika, ker se približuje zima.

(Na deželni vinarski, sadjarski in poljedelski šoli na Grmu pri Rudolfovem) so pridelali letos v ameriškem delu vinograda v Smoleni Vasi, katerega so pred petimi leti z ameriško trto „York madejro“ zasadili — nad 10 hektolitrov izvrstnega mošta, ki bode dal dobro in prijetno dišeče vino. V starem delu tega vinograda je storila toča mnogo škoge, v ameriškem se nje sledovi niso poznali, ker ima trta večje, močnejše in trpežnejše listje. V šolskem vinogradu na Trški Gori je obrodila letos v večji meri na novo zasejana ameriška trta „Hingtinton“, katere grozdje je posebno okusno. Kakor čujemo, upati je, da se bode pridelek v Smoleni Vasi v prihodnjem letu, ako bode vreme ugodno in ne bode toče, podvojil.

(Novi poštni urad.) Z današnjim dnem opusti se dosednji poštni urad v Novi Cerкви v Ptujskem okraji. Odprl pa se bode nov poštni in brzojavni urad v Št. Vidu v Ptujskem okraji.

(Novo gasilno društvo) se snuje v Pristavi pri Ljutomeru. Imelo bode slovensko poveljništvo, akopram se nekateri odpadniki trudijo, da bi to preprečili in delujejo proti temu prekornemu društvu v svoji nemškotarski zaslepljenosti.

(Lokalna železnica iz Poličan v Konjice) se sicer gradi marljivo, vendar pa še ni gotovo, se li bode mogla odpreti že koncem tega meseca, kakor je bilo s prva namenjeno. Nova železnica bode imela ozek tir in bode jako važna za južno stran Pohorja.

(Posojilnice) je na slovenskem spodnjem Štajerji 18, v katerih je naloženih 3,138.549 gld. To je veselo znamenje, da se slovenski gospodarji postavljajo vedno bolj in bolj na svoje noge ter se osvobodujejo odvisnosti od nemškega kapitala.

(Trtna uš) se je uradno konstatirala v Mariborskem okraji v občini Pesniški dvor. Prepovedalo se je torej izvažati iz te občine trte in druge rastline, ki bi utegnile zanesti trtno uš v druge kraje.

(Požar.) Dne 1. oktobra zjutraj je pogorelo gospodarsko poslopje gosp. župana Mahorčiča v Sežani in kakih 500 metriških stotov sena in slame. Po šest ur trajajočem gašenju se je posrečilo ogenj udušiti. Škode je kakih 1500 gld.

(V štirih urah iz Maribora v Gradec.) Neki Mariborski meščan je stavil, da prevozi s svojimi konji 66 kilometrov dolgo progo iz Maribora v Gradec v štirih urah. Dobil je stavo, kajti potreboval je samo 3 ure 28 minut.

(Velik požar) je bil v Sv. Lenartu v Labodski dolini na Koroškem. Zgorelo je 23 hiš in 24 gospodarskih poslopij. Še le pred nekaterimi leti je bil tudi velik ogenj v sv. Lenartu, ki je hudo poškodoval lepo tamšno župno cerkev. Kako je nastal požar, še ni dognano.

(Višja dekliška šola.) Mariborski knezoškof, prevz. gospod dr. Napotnik, je kupil v Konjicah hišo v ta namen, da se ondu osnuje višja dekliška šola. Stroški so

proračunjeni na 40 tisoč gld. Kakor čujemo, darovala je polovico te vsote kneginja Windischgrätzova. Novo šolo bodo vodile šolske sestre.

(Na smrt obsojen) je bil 7. t. m. pred Tržaškim porotnim sodiščem kmetovalec Janez Starec zaradi umora, telesne poškodbe in tatvine. Umoril je bil svojo ljubico, ker ga je zapustila.

(Tihotapstvo.) Finančna uprava Reška je zasledila, da je vinski trgovec Burić, odkar je v veljavi vinska klavzula, utihotapil na Reko velikanske množine turškega vina. Burić je obsojen na 50.000 gld. glóbe.

(Tržaška trgovina) pojema, odkar se je odpravila prosta luka. Trgovinsko ministerstvo ugiblje že delj časa, kako bi se temu odpomoglo. Čuje se, da se bodo znižali železniški tarifi. Ravnateljstvo južnih železnic se je že posvetovalo o tem.

(Uvažanje italijanskega vina.) Od dne, ko je stopila za naše vinogradnike osodepolna vinska klavzula, to je od 28. avgusta do 17. septembra, zvozilo se je po podatkih italijanskega konzulata v Trstu v Avstrijo kakih 250.000 hektolitrov italijanskih vin. Od teh je prišlo po morji v Trst 74.000 hektolitrov v Reko 58.000 hektolitrov v druga večja in manjša morska pristanišča 27.000 hektolitrov, po kopnem pa se je uvozilo 90.000 hektolitrov.

(Pevsko društvo „Kolo“ v Zagrebu) bo praznovalo dné 26. t. m. tridesetletnico svojega obstanka. Delajo se že velikanske priprave, da se dostojno proslavi

trideseta obletnica najodličnejšega pevskega društva v sosedni Hrvatski.

(Italijanska drznost.) Neko društvo v Rojanu, ki ima izključno slovenski jezik kot poslovni jezik, vložilo je pri magistratu v Trstu slovensko ulogo. Akopram je iz posebne postrežljivosti priložilo tudi italijansk prevod — kar bi nikakor ne bilo treba — izrazil se je uradnik, kateremu je osebno izročil to ulogo jeden odbornikov, jako čudno in drzno. Rekel je namreč: Tu je italijanščina občevalni jezik, kaj treba tu politike; vi delate za Rusijo in še svojo vero boste izgubili. Tako se drzne govoriti v Trstu mestni uradnik o Slovencih, ki se na svoji domači zemlji poslužujejo svojega materinega jezika! Take napade in natolcevanja morajo požirati Slovenci, če se poslužujejo svojih po ustavi zajamčenih pravic. Žalostno!

(Stari srebrni denar.) Opozarjamo še enkrat občinstvo, da pride z novim letom srebrni denar ob veljavo. Kdor se hoče obvarovati velike izgube, naj nikari ne zamudi zamenjati ga še v tekočem letu. Za primero navajamo da bode dvajsetica (cvančgarca) po novem letu vredna komaj 25 kr., tolar križevac komaj gld. 1.65 in v tem razmerji vse druge vrste starega denarja. Dobro znana tvrdka Franc Ksav. Souvan v Ljubljani, do katere se lahko vsakdo obrne s polnim zaupanjem, naznanja nam, da zamenja avstrijski in inozemski srebrni denar po najvišjih cenah.

Razne vesti.

(Kolera) se sicer počasi ali neprestano razširja navzlic vsem varnostnim odredbam. V mestu Krakovu v Galiciji in njega okolici se je primerilo več slučajev kolere s smrtnim izidom. Kolera se je pojavila tudi že v Budimpešti na Ogerskem, kamor se je zatrosila najhitreje po kožah, ki so prišle iz Hamburga. Kriva je temu ondotna mestna uprava, katero listi ostro grajajo, češ da je le nje zanikernost dala priliko delavcem, da so pokradli nekaj onih kož, ki so se imele sežgati, in tako raznesli kal bolezni po mestu. Doslej je število bolnih in mrtvih še primerno majhno, a nevarnost je, da se to stanje obrne na slabše. Ogerska vlada dela na vso moč, da omeji razširjanje kolere; vojaška uprava je opustila letošnji kontrolni shod; mestna uprava pa je odprla več ljudskih kuhinj, kjer dobivajo siromašni ljudje dobro in gorko hrano po ceni. Posamni slučajji kolere so bili tudi že v Rabi, Szegedinu, Sorokšarji in v nekaterih drugih krajih na Ogerskem. Varnostne naredbe zlasti glede tujcev se izvršujejo jako strogo. — V Galiciji, kjer se je najprej pokazala kolera v Avstriji, je meja proti Rusiji zaprta, in sicer po vojakihi. — Ministerstvo notranjih stvari je izdalo vsem dež. političnim predstojništvom navod, kako ravnati, ako se ta grozni gost priklati v naše kraje. — Promet v Trstu in na južni železnici se je v zadnjem času zaradi kolere v Hamburgu izdatno pomnožil, ker prihaja skoraj vse blago le preko Trsta v Avstrijo.

(Tekmovalno ježo) mej Dunajem in Berlinom so priredili začetkom tega mesca avstrijski in pruski častniki. Udeležilo se je je do sto častnikov vsake teh dveh držav. Z veseljem javljamo, da so naši častniki daleč prekosili

svoje nemške tovariše, zakaj mej 17 zmagovalci je samo 5 Nemcev. Zmagovalec je avstrijski huzarski lajtenant grof Starhemberg, ki je prejahal skoro 700 kilometrov dolgo pot z Dunaja v Berlin v 71 urah in 34 minutah. On dobi častno darilo nemškega cesarja, srebrni kip cesarjev in prvo denarno nagrado v znesku 20 tisoč mark. Drugi zmagovalec je pruski lajtenant baron Reitzenstein, kateri je prijahal iz Berlina na Dunaj v 73 urah in 6 minutah; on dobi častno darilo avstrijskega cesarja, srebrni kip avstrijskega huzarja in 10 tisoč mark. Za njim pride zaporedoma 10 avstrijskih, potem 4 nemški častniki, ki so jahali po 75 do 82 ur ter dobe nagrade od 4500—6000 mark. Kakor poročajo listi, poginilo je na potu do 50 konj.

(Mejnarno kolesarsko dirko) so priredili minoli mesec mej Dunajem in Trstom. Zmagovalec v ti dirki je bil Dunajski Čeh Sobotka, kateri je pridiral na svojem kolesu v 28 urah in 45 sekundah z Dunaja v Trst.

(Visoka starost.) V Bakru poleg Reke umrla je Marija Pavletić v visoki starosti 103 let. Še le pred dvema mesecema je oslepela, do takrat pa je hodila vsak dan iz hiše. Do zadnjega trenutka je bistro mislila in govorila.

(Čuden frater.) K neki Reški šivilji je prišel elegantno oblečen gospod in prinesel seboj rjavega blaga ter naročil, naj se mu naredi iz njega fraterska halja, ker pojde na neko maškarado — v Zagreb. Dekleta, ki delajo pri dotični šivilji, raznesla so to po mestu in tudi policija zvedela je za to čudno naročilo. Ko je začela iskati moža, odnesel je bil že fratersko haljo in pete. Sodi se, da je tujec nevaren goljut.

(Nesreča.) V občinski ubožni hiši v Laškem trgu je kuhala stara božjastna žena kavo, ko jo je bolezen hipoma vrgla in sicer tako nesrečno, da se ji je unela obleka. Ženica je klicala sicer na pomoč, a še predno so prihiteli ljudje, opečena je bila že tako močno, da je malo ur pozneje umrla.

(Samomor.) Dne 5. t. m. se je ustrelila v Radgoni 23letna hči posestnika gosp. Mlinariča z revolverjem, katerega si je nalašč v ta namen kupila. Nesrečnica se je ustrelila najprej v prsa potem pa še v usta ter obležala mrtva na lici mesta. Uzrok samomora je baje nesrečna ljubezen.

(Železnica iz Jaffe v Jeruzalem) se bode odprla v kratkem. Dolga je 87 kilometrov in se je pričela graditi l. 1890. S karavanami potrebovalo se je iz Jaffe v Jeruzalem 30 ur, zdaj se bode prišlo z železnico v 3 urah.

(Nesreča pri zgradbi kanala) se je pripetila v Gradci. Zasulo je pet delavcev in so do večera mogli rešiti samo dva. Ostali trije so bržkone mrtvi.

(Železniški most se je podrl) v Srbiji. Ko so namreč poskušali novi veliki most preko Morave na progi Smederevo-Požarevac, se je zrušil. Zdaj leže razvaline mosta v reki.

(Potres.) V Plovdivu bil je minoli teden precej hud potres. Zemlja se je stresla trikrat in čuti je bilo podzemsko hobnenje.

(Cesarica Karlota,) vdova nesrečnega mehikanskega cesarja Maksa, je že dolgo let umobolna in živi samotno v gradu Bonehout. Le redkokdaj se primeri, da se zave svojega stanja in takrat jo obide silna žalost. Sicer pa živi mirno in udano, hodi v cerkev in igra glasovir; ljudi se boji, svojih bratov, kralja belgijskega in grofa Flanderskega pa ne mara videti; vselej, kadar jo obiščeta, in to se le malokdaj zgodi, se nesrečna cesarica grozno raztogoti, tako da jo je le težko umiriti. Toliko ljubša ji je kraljica belgijska; kadar koli pride, napravi s svojim obiskom umobolni cesarici vesel in srečen dan.

(Dober jahač.) Konjiški nadporočnik Ivan Mažuranič je stavil za precejšnjo svoto, da prejezdi v 24 urah na enem in istem konji 210 kilometrov. Nadporočnik je stavo dobil, zajedno pa nadkrilil s tem najodličnejše jahače, kajti tako dolgega pota še ni nihče prejezdil na enem in istem konji v tako kratkem času. Konj, katerega je jezdil nadporočnik, je močno pohabljen, a svoje teže je izgubil 18 kilogramov.

(Plavajoča hiša.) Bogati Amerikanec Lorillard si je dal napraviti hišo, v kateri bo mogel potovati po vsem svetu. Ta hiša je zajedno ladija in more zadostovati najbolj razvajanemu človeku. „Caïman“ — tako se zove plavajoča hiša — je dolga 30 m., a široka 8 m. Hiša na ladiji je dvonadstropna in krasno narejena, prava palača. Lastnik te plavajoče hiše namerava na tej ladiji potovati okoli zemlje in more povsem opravičeno reči, da potuje, ne da bi zapustil svoje stanovanje.

(Papež in ruska carica.) Car in carica sta večkrat obiskala bolnice, kjer so ležale žrtve kolere, in se brez strahu približevala bolnikom. Usmiljeni sestre, umirajoči za kolero, stregla je carica do zadnjega trenutka in mrtvi samaritanki zatisnila oči. Papež, čuvši to dogodbo, čestital je carici telegrafično in ji poslal svoj blagoslov, češ, da je njegova hči, tudi če ni katoliške vere. Car se je za papeževo prijaznost telegrafično zahvalil, poudarjajoč, da sta on in carica vršila samo svojo dolžnost, drugega nič.

(Davica) je bolezen, kateri še ne poznajo leka. Nedavno umrl Goriški veleposestnik dr. Levi, o čigar uzornem umnem gospodarstvu smo imeli že priliko govoriti, volil je v svoji oporoki 30.000 gld. tistemu zdravniku, ki izume sredstvo zoper davico, za katero boleznijo je pred leti umrla njegova jedina hči in dedič.

(Koliko je železniških strojev na svetu?) Na celem svetu je 109.000 železniških strojev in sicer v Evropi 63.000, v Ameriki 40.000, v Aziji 3300, v Avstraliji 2000 in v Afriki 700. Od evropskih držav jih ima Angleška 17.000, Nemška 15.000, Francoska 11.000, Avstro-Ogerska 5000, Italija 4000, Rusija 3500, Belgija 2000, Nizozemska in Španska po 1000, Švicarska 900.

(Vesten krvnik.) Sodišče v San Francisku v Ameriki je obsodilo nekega morilca in razbojnika na smrt in naročilo krvniku, da ga spravi na oni svet. Krvnik pa je, ali vsled preobilega dela ali iz drugih vzrokov, p o z a b i l izvršiti ta nalog, vsled česar ga je sodišče obsodilo na večmesečni zapor. Obsojeni morilec pa si je po pozabljivosti krvnikovi rešil življenje in bil pomiloščen na dosmrtno ječo.

(Roparstvo v Siciliji.) V Palermu na Laškem so zaprli minoli teden kakih 600 oseb, mej njimi 120 banditov, mnogo pomagačev in prikrivačev in privržencev tajnega društva „Maffia“. Bil je res skrajni čas, da se je poseglo v to gnjilobo, ki je v sramoto vsej deželi italijanski.

(Sneg v hribih.) V Miksnicu na Gornjem Štajerskem je padel te dni prvi sneg v podnožji hribov. Snežilo je prav krepko kake četrt ure, potem pa je kmalu zopet posijalo solnce.

(Dvojen samomor.) V Mladem Boleslavu na Češkem se je zaljubil nadporočnik Thalman v lepo hčerko bogatega mesarja. Tudi dekle se je unelo za čvrstega častnika, a oče ni hotel ničesar vedeti o tej zvezi. Te dni sta izginila nadporočnik in ljubimka njegova iz Boleslava; mesarju je iskal po vsem mestu, a zastonj. šele drugo jutro so ju našli vojaki v skladišči za smodnik mrtva. Zastrupila sta se bila in v pismu prosila, da ju je pokopati v vkupen grob.

(Ogromen hleb sira.) Komisar za mlekarstvo, Robertson, v Kanadi v Sev. Ameriki, je dal izgotoviti ogromen hleb sira, kakor ga dozdaj še ni bilo videti. Ta sir bode razstavljen v kanadskem oddelku na razstavi v Chicagu. Tehta 22 000 funtov in 10.000 krav je dajalo tri dni mleko zanj. Sir je baje jako dober in se bode po končani razstavi poslal na Angleško.

(Slavnostna meščanska pivovarna v Plznu na Češkem) je praznovala dne 5. oktobra t. l. slavnost petdesetletnice svojega obstoja in gotovo utegne zanimati naše čitatelje, od katerih pozna le majhen del iz lastne „izkušnje“ preslastne pijače imenovane pivovarne, ako jim na tem mestu na kratko podamo nekoliko podatkov iz petdesetletne dične preteklosti tega podjetja. — Meščanska pivovarna je bila utemeljena od 257 meščanov, ki so imeli pravico pivo variti, in prvi uvarek v isti — 64 vedrov — se je blagoslovil dne 5. oktobra 1842. — V tem letu se je pridelalo 3657 hektolitrov in če primerjamo s to oskromno številko ono letošnjega leta, namreč 462.540 hektolitrov, potem si moremo blizoma predstaviti, do kolike višine se je pivovarna, prvotno toli oskromno osnovana, od tega časa povzdignila, da je bil mogoč tako sijajen uspeh, s kakešnim se ne morejo ponášati mnoge druge pivovarne.

Poučne stvari.

Travniška brana.

Travniška brana je za uspešno obdelovanje travnikov skoraj neobhodno potrebna. Travnik potrebuje tudi dela, če si hočemo pomagati do boljših košenj. V to je treba travnik vsako pomlad krepko prevlačiti, krnine poravnati, mah iztrebiti, plevel poriti itd. In vsa ta dela izvršujemo najlaglje in najbolje s travniško brano. Travniška brana razpraska kaj ugodno zemljo na površju, tako da morejo zrak, voda in toplota v zemljo prihajati in pomagati k boljši rasti.

S travniško brano kaže spomladi povlačiti tudi deljša in ozimine; na ta način zrahljamo zemljo pri vrhu in porujemo plevel. Omenjena brana rabi tudi lahko, da zavlečemo drobno seme po njivah in da sploh bolj poravnamo zemljino površje.

Ker je travniška brana precej draga (okolu 40 gld.), naročiti jo je z združenimi močmi. Posebno se priporoča „Lakejeva travniška brana“, katero je dobiti pri Kühneju v Wieselburgu na Ogrskem.

Razpokana konjska kopita.

Razpokana in sploh poškodovana konjska kopita se hitro ozdravijo, ako se vsak dan dobro izmijejo in potem zjutraj in zvečer namažejo z mazilom, katerega je tako le napraviti. Vzemi 250 gramov debelo raztolčenega ali pa debelo zrezanega hrastovega čresla, katero moraš še s 750 grami vode tako dolgo kuhati, da ostane le še 250 gramov tekočine, katero je skozi kako ruto precediti. Cisto tekočino izlij v veliko plitvo ponev, v katero dodaj še 250 gramov olupljene, drobno zrezane čebule; to kuhaj potem pol ure. Čez pol ure dodaj tekočini še 500 gramov svinjske masti. Vse skupaj moraš nato še toliko časa kuhati, da jenja štrcati, kar pomeni, da ni nič več vode v nji. Končno se precedi ostala gosta tekočina vnovič skozi ruto, in mazilo je pripravljeno.

Kakó ravnati s krompirjem.

Znano je, da mokrota gniloba krompirja neizmerno pospešuje; zato je svetujemo, naj se ne izkopava krompir, če je vreme mokrotno, marveč naj se počaka, da nastopijo lepši dnevi. Kakor hitro se je to zgodilo, naj se hiti z izkopavanjem. Izkopani krompir naj ostane na polji nekoliko ur, da se posuši. Krompirjevo perje naj se pusti in naj se ne odrezuje dolgo pred izkopavanjem. — Če je pa vreme nagajalo pri izkopavanju, naj se krompir dene na kak suh in vetroven kraj, kjer naj se do dobrega posuši, predno se shrani; zakaj poglavitna stvar pri krompirju je, da se shrani suh. Kar je nagnitega krompirja, naj se odloči od dobrega. Bolje je, da ga dobé preihti jeden hektoliter več, kakor da se okuži še kar je zdravega. Če se to zgodi, ostal bo krompir lep in zdrav čez zimo. Dokazano je namreč, da se zdravi krompir kaj hitro naleze gnilobe od bolnega, kakor hitro je nekoliko časa ž njim v dotiki.

Skrbeti treba tudi za dobro seme. V ta namen naj se že na polji odbere in sicer še enkrat toliko krompirja, kolikor se ga bo rabilo za seme. Pri tem je treba dobro paziti, kak krompir se odbira.

Navadno se shranjuje krompir v kletih. Poiskati je torej treba najprej ugodnega mesta v kleti, kjer bo

krompir ležal čez zimo. Če so tla mokrotna, položé naj se deske nánje. Klet sama pa naj se večkrat dobro prozrači. Suh zrak okolu krompirja se tudi lahko ohrani s tem, da se denejo med krompir koščki nepogašenega apna; krompir za seme pa se sme tudi potresti z apnovim prahom, kateri uniči vse bolezenske kali.

Priznan pripomoček zoper gnilobo je tudi kajenje z žveplom. Potem ko se je namreč krompir shranil v klet, naj se najprej okna dobro zapró; na to naj se zažge kos žvepla in trdno zapró vrata. Ta žvepleni puh naj se pusti nekoliko dni v kleti, potem pa naj se klet dobro prezrači. To naj se čez zimo nekolikokrat ponovi.

Loterijske srečke

dne 13. oktobra t. l.

Brno 36, 76, 70, 26, 89.

Tržne cene v Ljubljani

dne 12. oktobra t. l.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, hktl.	6 12	Špeh povojen, kgr.	64
Rež, "	5 24	Surovo maslo, "	80
Ječmen, "	4 96	Jajce, jedno, "	3
Oves, "	2 52	Mleko, liter	10
Ajda, "	6 04	Goveje meso, kgr.	64
Proso, "	4 71	Telečje, "	58
Koruz, "	4 40	Svinjsko, "	64
Krompir, "	2 70	Kostrunovo, "	38
Leča, "	12	Pišanec, "	40
Grah, "	10	Golob, "	16
Fižol, "	8	Seno, 100 kilo	2 05
Maslo, kgr.	94	Slama, "	1 87
Mast, "	66	Drva, trda, 4 metr.	7 50
Špeh frišen, "	54	" mehka, 4 "	5

Mala oznanila.

Vsaka beseda 2 kr.

Valentin Zarnika zbrani
spisi, nevezani 60 kr., po pošti 70 kr.

Josip Jurčiča zbrani
spisi, nevezani zvezek 60 kr., lepo vezan 1.— gld., po pošti 10 kr. več. Dosedaj je izšlo 10 zvezkov.

Kuverte s firmo (naslovom), račune itd. zvršuje
po nizki ceni „Národna Tiskarna“ v Ljubljani.

Dober in trajen zaslužek
dobe osebe, katere pridejo mnogo v dotiko z občinstvom.

Zobni zdravnik iz Berolina

UNIV. MED.

DR. R. JACOBI

Stari trg št. 4 Ljubljani I. nadstropje

ordinuje od 9.—12. ure dopoldne in od 2.—5. ure popoldne; ob nedeljah od 9.—11. ure dopoldne; za siromake ob petkih od 9.—10. ure dopoldne.
(22—18)